

mely egy földön heverő száraz tölgylevélhez tapadt. Gyorsított lépéssel követtem most a nyomon haladó vérebet, s nemsokára észrevettem, hogy a világos színű tüdővér is mind sürűbben mutatkozik. Nemsokára leértem a fiatalosba, melyben alig tettem néhány lépést s már is tördelést, recsegést hallottam belülről. A szarvas felkelt, talán hogy utolsó kísérletet tegyen a szabadulásra, de már nem volt ideje rá, mert a most szabadon bocsátott véreb villámgyorsan tűnt el utána a sürű fiatalosban s néhány másodperc után már fölhangzott erős mély hangja, jelölül annak, hogy a szarvast megállította. A fegyveremet lövésre készen kezemben tartva, a hang után siettem s néhány percnyi vesződések után végre oda értem a helyszínére. Ujra feltámadni készülő vadászlázamat leküzdve, arczomhoz kaptam fegyveremet, felvillant a második lövés és most már ott feküdt az erdők büszke disze, egy remek tizenkettős, megtört szemmel bucsuzva el az ép akkor ébredő naptól.

Évek hosszú sora tűnt le azóta, számos jó cserkészetem sikerült már, de mindez nem tudta lelkemből kiszorítani emlékét ennek az egy cserkészetemnek, talán azért, mert első volt. Igazi örömmel gondolok rá vissza most is, a hányszor alkalmam nyílik fölleveníteni a régen mult idők e kedves emlékét, midőn vállamra vethetem hű, kipróbált fegyveremet, ha neki indulhatok a friss őszi hajnalnak, ki az erdőbe, legszebb, legnemesebb vadjaink tanyája felé.

K.

Felhívás a folyó év őszen tartandó erdészeti államvizsgák tárgyában.

A folyó év őszen erdészeti államvizsgát tenni szándékozók figyelmeztetnek, hogy a vizsgaletétel engedélyeért a fennálló államvizsgaszabályzat értelmében beadandó folya-

modványaikat, a szabályszerűleg szükséges okmányokkal és szakbeli leirással felszerelve, legkésőbb folyó évi július hó végeig az erdészeti államvizsgáló-bizottság elnökéhez, Bedő Albert országos főerdőmesterhez (Budapest, földművelésügyi ministerium) bérmentve küldjék be.

Az államvizsgák megkezdésének napja a fentebb említett szabályzat 2. §-a értelmében fog annak idején közzététetni.

Budapesten, 1891. év június hó 6-án.

K ü l ö n f é l é k .

(I.) **Mocsaras talajba való kőris.** Mocsaras talajba a mi kőrisünk nem való. Nem nő meg értékes fává. A változó vizet szereti, s folyóink mentében diszlik. Alföldünk homokos semlyékein és mocsarain sinlik, gacsibás növésü. Sokan kísérlették meg itt tenyésztését, de sikert nem arattak. Most Brandt egy német gazdasági lapban az amerikai kőriszt (*Fraxinus americana*) ajánlja mocsaras talaj számára. Fája értékes, keménységre egyezik a Hickoryval, mezőgazdasági szerszámfának kitünő. Ültetés előtt a mocsarat nem kell lecsapolni. Jütlandban ilyen talajon gyakran lehet látni kőrisültetvényeket, melyek nagyobb jövedelmet adtak a szálerdőnél. Időnként vízben álló 18 éves fák 25—30 láb magasak és telegraf-rud vastagságuk.

Ültetni legjobb május közepétől június végeig, mert a föld akkor már elég meleg, ennél fogva a megfogamzás biztosabb. Kora tavaszon, őszön még csak gondolni sem szabad az ültetésre mocsárban. A csemetéket 1½ m.-nyire kell elhelyezni egymástól. Sik vizeket el kell kerülni, s csak akkor szabad beültetni, ha a víz már leszállott s elpárol-

gott. Áradások nem ártnak, sőt ellenkezőleg a tapasztalás azt mutatta, hogy használnak.

Miután a fanem hazánk parkjaiban már meg van telepedve, magját kertészeinktől meg lehetne szerezni. A Margit-szigeten is valószínűleg meg van.

(L) **Bükkcsemeték** nevelésével nem igen szoktak az erdészek foglalkozni, mert a fanem mai napság nem tartozik a becsültek közé. Kilátás van azonban arra, hogy régi értékét visszanyeri. Eltekintve azonban ettől, vannak esetek, midőn bükkcsemetékre szükség van. Csak a tölgy alátelepítését említjük felserdülés után. Oda a bükk kitünő. Ha valaki nevelni akarná, úgy kellene vele bánni, mint a jegegyefenyővel szokás. Többnyire azonban a vágások vadon nőtt csemetéit veszik. Ezek azonban nem mindig jók, ha még oly szépeknek is látszanak. Ennek oka az, hogy gyökereik csak is a felső humuszrétegben lévén elterjedve, vékonykák és messze szétfutók. Ez okból, s mert a talaj, melybe ágyalva vannak, gyökeres, kemény, gommal jól ki nem vehetők. Legjobb s gommal kiszedhető csemetéket lehet kapni utak peremén, elhagyott szénégető helyeken s egyáltalában oly területeken, a melyeken a termőföld maga a felszínre került. Az ily földben felverődött bükkcsemetéket párjával, hármásával jól ki lehet venni földestől, s elültetve jól erednek meg. Az őszi ültetés azért volna jobb, mert a leveles csemeték jóságát biztosabban meg lehet itélni. A szabadba kiültetett csemeték néhány évig tartó takarásáról védelem céljából gondoskodni kell, minélfogva előbb gyengén árnyékoló bokrokat kell megtelepíteni.

(L) **A bükk vörös fája.** Németországból nagy mennyiségű bükkfa shleepert szállít a Himmelsbach-féle freiburgi cég Franciaországba. Az ottani m... ökök azonban az olyan talpfákat, a melyeken rajta volt a vörös bél, el nem fogad-

ták, miután azt tartják, hogy abba az impregnáló folyadék bele nem hatolhat. Ohnaker, a kormány megbízottja, azonban a Himmelsbach-czég eichelsdorfi impregnáló telepén kísérletek útján bebizonyítá, hogy a vörös belü bükkfa a telítő folyadékot nagy mennyiségben s jól felveszi.

A vörös bél létrejövésének oka nincsen biztosan kiderítve. A Vogelsbergben vannak erdőrészek, melyeknek fája tisztán világosszinü, míg azok szomszédságában minden fa vörösbélü. Sem a kor, fekvés, sem a talaj vagy más befolyások után nem lehet következtetni a vörös fa jelenlétére. D'Arbois de Zubauwille vizsgálatai szerint a vörösbél a rönkök vágáslapján, mint vörösbarna folt mutatkozik, a mely a száradással lépést tartva halványodik s végre eltűnik. A barna folt, mely a vágáslap egy harmadát foglalja el, a középén van, határvonalai szabálytalanok s az évgyűrűkkel nem esnek egybe. A bélben rendszeren 2—4 cm. hosszúságu repedés mutatkozik, melynek oldalfalai mintha apró kristályokkal volnának bevonva, melyek azt okozzák, hogy az éles eszközök vágás alkalmával kellemetlen hangot adnak. Feltűnő, hogy a barna fában Mycelium nincs, s hogy a színes fa inkább a sudár felé található, s nem megy le mindig mélyen a törzsökön. Ebből, származásának az ágak megsérülését adják okul. Az ott támadó sebhelyen behatolna a víz a fába, annak romlását okozván. Ennek következtében egyuttal megszűnik a nedvek áramlása, a sudár nem kapván kellő táplálékot, elszárad, s elszárad vele a fa maga is. Hogy tehát a vörös bél létre ne jöjjön, azon kell lenni, hogy megsérült sudarú fák a vágásokban fönn ne tartassanak. Ugy szintén nem szabad az állva hagyott fákat felnyesni.

A bükkfák most említett vörös belét nem szabad összetéveszteni az öreg bükkfák vörös gesztjével, a mely sok-

kal barnább s a keményítőnek a tanninnal való egyesüléséből származik.

(Sch—n—r.) **Földalatti csatornák összesajtolt faanyagból.** Amerikában, különösen Philadelphiában a telephonvezetékek elszigetelésére újabban farostból készített csöveket használnak, melyekkel eddig kifogástalan eredményt értek el. A sok rosttal bíró nyers faanyagot lekérgezik s lehető hosszú rostokra tépik szét; a rostokat azután nedv- és gyantatartalmuktól megfosztják s ily előkészítés után hidraulikus prés alatt formába nyomják. A sajtolt faanyagoknak keménységet kölcsönöz és egyuttal azt a korhadást elősegítő anyagok (gázok, nedvesség) káros behatásától is megóvják a farostnak ma még titokban tartott vegyi kezelése.

A teljesen előkészített anyagot 200° alatt oly tetemes nyomásnak (1 cm-re 100 kg) vetik alá, hogy ez által tömörsége a vas tömörségének negyedrészt elérje. A csövek tetszés szerinti hosszúságban készíthetők; végeiket könnyen eltávolítható gyűrűkkel kapcsolják össze. Minthogy az ily uton előállított anyag igen olcsó s ezenkívül az előbb említett jó tulajdonságokkal bír, valószínűleg nagy mértékben el fog terjedni. Philadelphiában és Detroitban eddig 70 km hosszú csatornát készítettek belőle. („Centrbl. F. d. H. u. Hlzwhandel“).

(Sch—n—r.) **Naphtalin, mint impregnáló szer a korhadás ellen.** Angliában foganasított kísérletek, melyekkel a különféle impregnálási módok s az ezeknél használt anyagok beható bírálás alá vétettek, az Österr. Forstzeitung közlése szerint azt igazolták, hogy a legjobb eredményt az Aitken H. által Falkirkban kezdeményezett naphtalin-eljárás biztosítja. A naphtalinnal telített fadarabok kitűnő tartósságot mutattak, maga a telítési eljárás pedig igen egyszerűnek és olcsónak bizonyult. A megnagyolt, de teljesen még ki nem

dolgozott fát olvasztott naphtalinban, nagyságához és lyukacsosságához képest 2—12 óra hosszan kell áztatni. A naphtalin megolvasztása 66—75° R. mellett s legkényelmesebben gőzmelegítéssel történik olyformán, hogy a gőzvezető csövek a telítésnél használt kád feneké alatt helyzetnek el. A telítendő fának előzetes kiszáritása fölösleges, mivel a naphtalin ép oly jól beivódik a frissen vágott fába, mint a már hosszú időn át raktárban feküdt száradt fába. Az áztatás alatt a forró naphtalin, mely ilyen állapotban igen hig folyadékot képez, a fa lyukacsain könnyen behatol; a fehérnyés anyagokat, mik gyors felbomlásuk által tudvalevőleg a fa korhadását nagyon előmozditják, feloldja s egyúttal a fanedveket s a vizet kiszorítja; lehülés után tehát a fa lyukacsai mind naphtalinnal vannak tele, a naphtalin pedig bomlásnak nincsen, vagy legfeljebb csak jelentéktelen mértékben van kiteve. A kísérletek beigazolták azt is, hogy a naphtalin a fa további feldolgozását legkevésbé sem nehezíti meg, sőt az e módon telített fát a festék és lakk is ép úgy megfogja, mint a közönséges fát. 1882-ben készült vasuti kocsik, melyek fája naphtalinnal frissen vágott korábban telített, legkisebb nyomát sem mutatják még ma sem a romlásnak; a pusztulásnak annyira kitett csapok teljesen épek. Ugyanazon vasutvonalon a lerakott talpfák, melyek szintén naphtalinnal telítettek, elhelyezésük után 7 év múlva még teljesen jó karban voltak. A puha svédországi fa rövid idő múlva elkorhad, míg a naphtalinnal beitatott, ugyancsak svédországi fából készült fődélzetek, kerítések négy év múlva is épek voltak. A kőszénbányák építményeihez ezen eljárással impregnált bányafákat szintén jó eredménnyel alkalmazták. A naphtalinnal telített fát semmiféle rovar sem bántja. Egyébiránt ez nem is feltűnő, mert a rovarok tudvalevőleg minden impregnált fát megkímélnék.

(Sch—n—r.) **A puha fa konserválása.** A puha fából készített szőlő és egyéb karók, póznák, pinczegerendák stb. konserválására dr. Hager H. új eljárást talált fel, melynek olcsósága mellett az „Oest. landw. Wochenbl.“ szerint még azon előnye is van, hogy a fa a konserválás folytán nem lesz kellemetlen szagúvá, és színét sem változtatja meg. Dr. Hager a konserválandó fadarabokat forró vas-só oldatban áztatja, míg az oldat a fának egészen a belsejébe hatol, áztatás után pedig jól megszáritja s azután forró vízű vegoldatba meríti. Ezen utóbbi fürdőben a vízűveg és a vassó érintkezése folytán chemiai folyamat megy végbe, oly formán, hogy a vízűveg a vas-sóval a fa külső rétegeiben vízben oldhatatlan vas-szálíkatot képez. Ez teljesen közömbös vegyület, mely azonban mácrészt, mint páncél veszi körül a fadarab vas-sóval átitatott belsejét s ezzel a vas-sót is, meg a fa belsejét is megóvjá a szétbomlástól. Az új eljárással kezelt fa ennek következtében tartósságban és szilárdságban egyaránt nyer.

(Sch—n—r.) **Az őzbak** tudvalevőleg sok bajt okoz az erdészeknek azzal, hogy agancsát a vékony s gyenge héjú fácskákhöz dörzsölvén, a még jól meg nem parásodott héjat róluk lenyuzza. Az erdő fáit nehéz volna megóvni e károsítástól, de az utak szélére ültetett fáknak vagy pl. a már inkább parkszerűleg kezelt vadaskertek kisebb terjedelmű ültetményeinek megvédését már meg lehet kísérteni. Sok helyen szalmával fonják be vagy csavargatják körül a fák derekát, vagy boróka ágakat kötöznek rá s tagadhatatlanul jó eredménnyel, csak hogy ezek a módok sok időt s költséget igényelnek. E helyett a „Deutsche Forstzeitung“ szerint előnyösebb a törzseket papírral burkolni be, mely célra közönséges ujságpapírost használhatunk. Ha az ujságpapírost rácsavargatjuk a törzsre s fent és lent vékony házi-

cezérnával körülkötjük, készen vagyunk az egész óvintézkedéssel. A papír esztendőig eltart s nemcsak az őzbak agancsai ellen, hanem télen át a nyulak fogai ellen is megóvjja féltett fáinkat.

(Sch—n—r.) **Sajtolt fa-diszitmények készítésének új módja.** A különösen butorokon alkalmazott fa-diszitményeket, miket régebben az u. n. képfaragók készítettek, ma napság sokkal olcsóbban sajtolással állítják elő. A legújabb szabadalmazott eljárást P eschl A. J. mérnök írja le az „Oest. Forstzeitung“ egyik májusi számában. Ezen eljárásnál a fát az eddig alkalmazásba vett szerektől eltérőleg tömény sósavval kezelik. A fának, mielőtt a teljesen töményített sósavba tennék, mesterségesen kiszáritottnak kell lenni, a tömény-sósavban vastagságához mérten mintegy 2 perczig áztatják, ezután egy nap hosszant künn tartják a levegő szárító hatása alatt, majd egy perczre ismét visszateszik a sósavba, honnan ezen rövid idő letelte után kiemelik s félig száradtan a felhevített vasmintába illesztik, mely a diszitmény homorura kivésett alakjával bir. E mintába a fát nagy erővel sajtolják, úgy hogy a préselt tárgyon utóbb a faszövetet is alig lehet kivenni. Sajtolás után langyos vízben áztatják a kiformált diszitményeket, hogy kioldja belőlük a sósavat, mi meg is történik, ha az áztatás 6 óranyi ideje alatt a vizet gyakran változtatják; de a sósav jellemző átható szaga még mindig megmarad. Ezt ammoniak-gőzzel veszik el. Belülről alkalmas lakkal bemázolt vagy ólommal bélelt ládákbá teszik tehát a kiáztatás után félig-meddig megszáritott darabokat, úgy azonban, hogy légmentesen elzárva legyenek s vagy ott bennt helyezik el az ammoniakos vízzel telt edényt is, vagy csövön vezetik be a gyorsan elillanó ammoniak gőzét. Két nap alatt a sósav szaga teljesen elvész, s most már csak a beszívódott ammoniakot kell kimosni,

a mire ismét langyos vizet használnak. Ezután újból kiszáritják s végül lakkozzák vagy halvány politurával vonják be a mindinkább széles körü elterjedésnek örvendő esinos diszitményeket.

Az „**Erdészeti zsebnaptár**“ új évfolyama (1891. évi X. évfolyam) még mindig megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utcza 10. sz.) Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi áron felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Az „**Erdészeti rendeletek tára**“ 1885., vagyis V.; 1886., vagyis VI.; 1887. évi, vagyis VII., 1888. évi, vagyis VIII., 1889. évi, vagyis IX., végül az 1890-ik, vagyis X. évfolyama az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utcza 10. sz.) megrendelhető. Ára az egyesület tagjai részére, az 1886., 1887. és 1888. évfolyamnak 30 kr, az 1885. évfolyamnak 40 kr. az 1889. évfolyamnak 20 kr. és az 1890. évfolyamnak 70 kr.; nem tagok részére pedig 60 kr, 80 kr., 40 kr., illetőleg 1 frt 40 kr. Az első három évfolyam második kiadása is teljesen elfogyott.

Az „**Erdői facsemeték nevelése**“ című munka megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál (Budapest, V., Alkotmány-utcza 10. sz.) Ára az egyesület tagjai részére 1 frt 50 kr, nem tagok részére 2 frt.

Az „**Erdészeti földméréstan**“ című pályanyertes munka szintén kapható még. Megrendelések, legcélszerűbben postautalvánnyal, az Országos Erdészeti Egyesület titkári hiva-

találhoz intézendők (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.).
 Ára az egyesület tagjai részére 3 frt 50 kr, mások
 részére 5 frt.

„**A tölgy és tenyésztése**“ című pályanyertes munkának
 eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek, Fekete Lajos
 akadémiai tanárnak adattak át. Megrendelések egyszerű
 levelezőlapon, vagy postautalványon közvetlenül Selmeczre
 a szerzőhöz intézendők. Ára az egyesület tagjai részére 2 frt,
 nem tagok részére 3 frt.

Ő felsége nagy fénynyomatu arczképe, a mely az egyesület
 nagytermében levő eredeti olajfestmény után készült, meg-
 rendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalá-
 nál (Budapest, V., Alkotmány-utca 10.). Ára az egyesület
 tagjai részére csomagolással és postaköltséggel
 együtt 3 frt 50 kr., nem tagok részére 4 frt.

Magyarosodunk. Sztokosza Gyula m. kir. erdész, zala-
 egerszegi erdőgondnok, vezeték nevét „Fás“-ra; Stann
 Győző, főerdész az alsó-lendva-lenti-i uradalmak főbérnök-
 ségénél vezeték nevét „Székely“-re változtatta. Éljenek!